

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Metsätalouden koulutusohjelma

Pasi Sormunen

BRITTEIN SAARTEN METSÄKONEMARKKINAT

Opinnäytetyö
Marraskuu 2013



OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2013
Metsätalouden koulutusohjelma

Sirkkalantie 12 A 2
80100 Joensuu
Puh. (013) 260 6900

Tekijä

Pasi Sormunen

Nimeke

Brittein saarten metsäkonemarkkinat

Toimeksiantaja

Waratah OM Oy, Tomi Haring

Tiivistelmä

Brittein saarilla metsän kasvusta vain noin 40 % hakataan joka vuosi. Mäkinen ja vuoristoinen maasto, kovat puulajit sekä kostea ilma ovat haastavia metsäkoneille. Talvellakin ilmasto on niin lauhaa, ettei maaperä roudi, mikä olennaisesti helpottaisi hakkuita.

Opinnäytetyössä selvitettiin Brittein saarten metsäkonemarkkinoita. Tärkeintä oli löytää metsäkonevalmistajien markkinajohtaja sekä selvittää se, miksi jokin yritys on markkinajohtaja alueella. Tulokset kerättiin sähköpostilla tehdyllä kyselytutkimuksella, jonka kohderyhminä olivat metsäkonevalmistajat ja -jälleenmyyjät sekä metsätalousyritykset. Kyselytutkimusta tuettiin sekundäärilähteistä kerätyillä tiedoilla, jotka olivat ilmaisia ja vapaasti saatavilla Internetistä. Tämä oli haastavaa, koska lähes kaikki tutkimuksella haettavat tiedot Brittein saarilla ovat maksullisia.

Brittein saarten kyselytutkimuksen lisäksi tehtiin puhelinkysely neljälle metsäkonevalmistajalle Suomessa. Tässä kyselyssä verrattiin Brittein saarten metsäkonemarkkinoita Suomenmarkkinoihin. Tutkimuksen tulokset käsitellään anonymisti yhden vastaajan niin vaadittua.

Tutkimuksissa selvisi, että sekä Brittein saarilla että Suomessa on samanlaisia haasteita ja mahdollisuuksia metsäkonemarkkinoilla. Maantieteelliset ja ilmastolliset erityispiirteet tuovat myös omat haasteensa konekauppaan. Lisäksi EU kiristää koko ajan päästönormeja, joka aiheuttavat valmistajille haasteita mm. moottoreiden tuotekehityksessä.

Kieli

suomi

Sivuja 36

Liitteet 3

Asiasanat

markkinatutkimus, metsäkoneet, Brittein saaret



THESIS
November 2013
Degree Programme in Forestry
Sirkkalantie 12 A 2
FI 80100 JOENSUU
FINLAND
Tel. 358-13-260 6900

Author

Pasi Sormunen

Title

Market Survey of the Timber Harvester Markets in the British Isles

Commissioned by

Waratah OM Oy, Tomi Haring

Abstract

In the British Isles, only approximately 40% of forest growth is harvested each year. The area's hilly and mountainous terrain, hard tree species and damp climate are challenging for harvesters. The climate is so mild even during the winter that no frost forms in the soil, which would significantly aid in the harvesting process.

This thesis is a survey of the timber harvester markets in Great-Britain and Ireland. The most important goals of this thesis were to find the area's market leader and find out why they are in that position in the area. The data was collected with an email questionnaire aimed at harvester manufacturers, harvester retailers and forestry companies. The data acquired with the questionnaire was supported by data gathered from secondary sources available for free on the Internet. Finding free secondary sources proved challenging, because most of the relevant information was not freely available.

In addition to the questionnaire sent to British and Irish respondents, a phone survey was conducted with four Finnish harvester manufactures. The purpose of this phone survey was to compare the harvester markets of the British Isles with the Finnish market. The responses were handled anonymously after one respondent so requested.

The results of this survey show that the opportunities and challenges faced by the harvester markets in the British Isles are similar to those faced by operators in the Finnish market. However, geographical and climate-related distinctive features provide additional challenges for the harvester trade in the British Isles. Ever-tightening EU emission regulations are also a factor as they mean more hurdles for manufacturers in such areas as engine development.

Language
Finnish

Pages 36
Appendices 3

Keywords

market research, forestry machine, British Isles

Sisältö

Tiivistelmä

Abstract

1	Johdanto	6
2	Brittein saaret	7
2.1	Yleistä	7
2.2	Yhdistynyt kuningaskunta	8
2.2.1	Metsät	8
2.2.2	Metsäteollisuus	10
2.3	Irlanti	11
2.3.1	Metsät	12
2.3.2	Metsäteollisuus	13
3	Brittein saarten puukorjuuteknologia	14
3.1	Korjuumenetelmä	14
3.2	Tavaralajimenetelmässä käytettävät metsäkoneet	15
3.2.1	Harvesterit	15
3.2.2	Kuormatraktorit	16
4	Tavoite ja merkitys	17
4.1	Opinnäytetyön tausta ja tavoite	17
4.2	Tutkimuksen merkitys	17
5	Toimintaympäristö	18
5.1	Waratah OM Oy	18
5.2	Outokummun Metalli Oy	18
5.3	John Deere Forestry Oy	19
6	Tärkeimmät metsäkonevalmistajat	19
6.1	John Deere	19
6.2	Ponsse Oyj	20
6.3	Komatsu Forest	20
6.4	Logset Oy	20
6.5	Muut valmistajat	21
7	Tutkimuksessa käytetyt menetelmät	21
8	Aineisto	22
8.1	Sähköpostikysely	22
8.2	Puhelinhaastattelu	23

9 Tulokset	23
9.1 Brittein saarten metsäkonemarkkinat	23
9.1.1 Markkinatilanne	23
9.1.2 Markkinajohtaja Brittein saarilla	24
9.1.3 Metsäkonemarkkinoiden koko	25
9.1.4 Markkinoiden haasteet ja mahdollisuudet	27
9.2 Suomen metsäkonemarkkinat	28
9.2.1 Markkinatilanne	28
9.2.2 Markkinajohtaja Suomessa	29
9.2.3 Metsäkonemarkkinoiden koko	30
9.2.4 Markkinoiden haasteet ja mahdollisuudet	31
10 Pohdinta ja työn luotettavuus	32
Lähteet	35

Liitteet

Liite 1	Sähköpostikyselyyn valitut vastaajat Brittein saarilla
Liite 2	Great-Britain and Ireland's timber harvesting markets
Liite 3	Kysymykset metsäkonevalmistajille Suomessa

Kuvat, kuviot ja taulukot

Kuva 1.	Brittein saaret
Kuva 2.	John Deere 1170E -harvesteri
Kuva 3.	Komatsu 865 -kuormatraktori
Kuvio 1.	Markkinajohtaja
Kuvio 2.	Markkinoiden 2.
Kuvio 3.	Markkinoiden 3.
Kuvio 4.	Metsäkonemarkkinoiden koko Brittein saarilla
Kuvio 5.	Arvio myydyistä metsäkoneista viimeisen vuoden aikana
Kuvio 6.	Metsäkonemarkkinoiden jakautuminen Suomessa vuonna 2012
Kuvio 7.	Metsäkonevalmistajien markkinaosuudet Suomessa tammi-kesäkuussa 2013
Kuvio 8.	Metsäkoneiden myyntimäärät Suomessa
Taulukko 1.	Metsävarat vuonna 2012
Taulukko 2.	Metsävarat, kasvu ja hakkuumäärät (milj. m ³)
Taulukko 3.	Metsäteollisuuden tuotanto vuonna 2011
Taulukko 4.	Irlannin metsävarat vuonna 2007

1 Johdanto

Brittein saarten pinta-alasta noin 10 % on metsää. Siihen kuuluvassa Irlannissa metsää on noin 6 980 000 ha sekä Isossa-Britanniassa noin 28 810 000 ha. Metsät sijaitsevat suurimmaksi osaksi saarten keski- ja pohjoisosissa. Kosteaa ilmaa, mäkinen ja vuoristoinen maasto sekä kovat puulajit ja suurikokoiset puut asettavat metsäkoneiden työskentelylle kovat vaatimukset.

Opinnäytetyöni aiheena ovat Brittein saarten metsäkonemarkkinat. Toimeksiantaja ja harvesterikourien valmistaja Waratah OM Oy, joka on John Deere Forestry Oy:n ja Outokummun Metallin Oy:n yhteisyritys.

Työssä selvitettiin, mikä metsäkonevalmistaja on markkinajohtaja Brittein saarilla ja miksi sekä minkälainen markkinatilanne siellä on tällä hetkellä. Toimeksiantaja halusi tutkimuksen avulla selvittää, mitä tietoja oli mahdollista saada kyselytutkimuksella sekä sekundäärilähteiden pohjalta tehdyllä markkinaselvityksellä. Tutkimus tehtiin sähköpostitse lähetettävällä kyselyllä. Kyselytutkimuksen kohde-ryhminä olivat Brittein saarilla toimivat metsäkonevalmistajien edustajat, jälleenmyyjät, metsäkoneyrittäjät sekä metsäkomissio. Kysely lähetettiin myös kahteen metsätieteitä opettavaan yliopistoon.

Kyselytutkimuksen tietoa täydennettiin sekundäärilähteillä hyödyntäen metsäkonevalmistajien ja -jälleenmyyjien sekä muiden tahojen Internet-sivustoja ja www-dokumentteja. Selvityksessä käytettiin vain vapaasti saatavaa ilmaista materiaalia.

Brittein saarten kyselytutkimuksen lisäksi tehtiin puhelinhaastattelu valituille metsäkonevalmistajille Suomessa. Tämän haastattelun tarkoituksena oli verrata Brittein saarten metsäkonemarkkinoita Suomen markkinoihin.

2 Brittein saaret

2.1 Yleistä

Brittein saaret on maantieteellinen käsite, jolla määritellään saariryhmää Länsi-Euroopassa. Brittein saariin kuuluvat Iso-Britannia, Irlanti ja Mansaari sekä lukuisia joukko pienempiä saaria (kuva 1). Ilmasto-olosuhteet Brittein saarilla ovat vaihtelevat. Sää on yleisesti pilvistä ja sateista sekä lauhaa. Suurimmat sateet tulevat vuoristoissa, mutta suurin osa asutuksesta on kuitenkin lähempänä merenpintaa, jossa sateet ovat vähäisempiä. (Wikipedia 2013a.)

Varsinkin talvella sumua esiintyy yleisesti, eikä lumelta ja pakkaseltaakaan voi välttyä. Skotlannissa on mitattu useamman kerran alle -25 °C lämpötiloja. Toisaalta Irlannissa meri-ilmasto vaikuttaa siihen, ettei mahdollisesti satanut lumi pysy kauan maassa, vaan sulaa pois. EU-maista vähiten metsää kasvaa juuri Brittein saarilla, jossa pinta-alasta vain noin 10 % on metsän peitossa.

(Tilastokeskus 2013.)



Kuva 1. Brittein saaret. (Foreca 2013.)

2.2 Yhdistynyt kuningaskunta

Iso-Britannia ja Pohjois-Irlanti muodostavat yhdessä Yhdistyneen kuningaskunnan (kuva 1). Siihen kuuluvat alueet ovat Englanti, Skotlanti, Wales ja Pohjois-Irlanti sekä eräät lähistöllä sijaitsevat saaret ja kaukaiset merentakaiset siirtomaat. Yhdistynyt kuningaskunta on pinta-alaltaan noin 244 820 km² ja sen pääkaupunki on Lontoo. Euroopan Unioniin kuuluvan Yhdistyneen kuningaskunnan väkiluku on noin 61,7 miljoonaa. (Wikipedia 2013b.)

Yhdistyneisiin kuningaskuntiin kuuluu useita entisiä kruunun siirtomaiksi kutsuttuja maita tai alueita, jotka ovat jäänteitä brittiläisen imperiumin ajalta. Vaikka kuningaskunta hoitaa edelleenkin niiden ulkopoliittikan, eivät ne kuulu virallisesti Yhdistyneisiin kuningaskuntiin. Näitä alueita ovat mm. Bermuda, Caymansaaret ja Gibraltar. (Wikipedia 2013b.)

Pinnanmuodoiltaan Yhdistynyt kuningaskunta on vaihtelevaa. Rannikko on hyvin rikkonainen ja koostuu paikoin hyvin jyrkistä kallioseinämistä. Englannista suurin osa on kumpuilevaa alankoa Walesin sekä Skotlannin ollessa melkein kauttaaltaan vuoristoa syvine laaksoineen, järvineen ja kapeine vuonoineen. (Euroopan unioni 2013a.)

2.2.1 Metsät

Yhdistyneessä kuningaskunnassa oli metsää vuonna 2013 noin 13 % maan pinta-alasta eli noin 3,1 miljoonaa hehtaaria, jossa kasvua oli vuoteen 2010 verrattuna 1 %. Yksityiset metsänomistajat omistavat metsistä noin 44 %, ja ovat suurin metsänomistajaryhmä. Valtio omistaa ja hallinnoi noin 28 % metsistä. Vain noin 49 % kaikista metsistä oli ihmisillä vapaa pääsy. Noin 86 % metsistä oli vuonna 2011 sertifioituja. (Forestry Commission 2013a.)

Suurimmat metsäalueet sijaitsevat Skotlannissa ja Englannissa, joissa yhteenlaskettu metsäpinta-ala on yli 85 % koko Yhdistyneen kuningaskunnan metsistä (taulukko 1.). (Forestry Commission 2013b.)

<u>Metsävarat vuonna 2012</u>		
Havupuu	1,61 milj. ha	52 %
Lehtipuu	1,49 milj. ha	48 %
Yhteensä	3,1 milj. ha	
Skotlanti	1,4 milj. ha	45 %
Englanti	1,3 milj. ha	42 %
Wales	0,3 milj. ha	10 %
Pohjois-Irlanti	0,1 milj. ha	3 %

Taulukko 1. Metsävarat vuonna 2012.
(Forestry Commission 2013b.)

Metsät ovat valtaosaltaan havupuuvaltaisia. Havupuiden valtalajina on sitkankuusi. Se kattaa 50 % kaikista havupuista ja on nopeakasvuinen sopivan maaperän sekä leudon ja kostean ilmaston vuoksi. Sitkankuuset voivat luonnossa kasvaa jopa 80 metrin korkuiseksi. Varsinkin Englannissa sitkankuusi peittää noin 25 % havupuumetsistä. Sitkankuusta on käytetty mm. lentokoneissa toisen maailmansodan aikana ja onpa siitä tehty laivoja ja veneitäkin. Lehtipuissa tammi on valtalaji. Myös koivu ja pyökki ovat yleisiä. (Forestry Commission 2013a.)

Metsien kasvu on viimeisten vuosien ajan perustunut pääosin havupuiden kasvuun, kuten taulukosta 2 voidaan nähdä. Tämä perustuu metsien luontaisen kasvun lisäksi suureen havupuiden istutusmäärään, joka on osa 70-luvulta alkanutta istutuskampanjaa. Metsäkomissio myöntää hakkuulisenssin ja sen ehtona uudistushakkuussa on, että hakatulle alueelle on tehtävä istutus kahden vuoden sisällä hakkuusta. (Forestry Commission 2013b.)

Metsävarat, kasvu ja hakkuu määrät (milj. m³)		
	2005	2010
Havupuut	243,1	281
Lehtipuut	97	97,8
Yhteensä	340,1	378,8
Metsien kasvu	31,4	38,7
Hakkuu määrä	9	10

Taulukko 2. Metsävarat, kasvu ja hakkuumäärät (milj. m³).
(Forestry Commission 2013b.)

Hakkuumäärä on ollut vuosina 2005 ja 2010 noin 25 % vuotuisesta puuston kasvusta. Vuoden 2010 hakkuumäärä oli havupuulla noin 9,5 milj. m³, mikä oli 7 % enemmän kuin 2009. Vastaavasti lehtipuun hakkuumäärä oli 0,5 milj. m³, mikä oli 1 % enemmän kuin vuonna 2009. (Forestry Commission 2013b.)

2.2.2 Metsäteollisuus

Metsäteollisuus on keskittynyt Skotlantiin ja Englantiin. Pohjois-Irlannissa on vain vähäistä sahateollisuutta. Vuonna 2011 yhdistyneessä kuningaskunnassa oli 186 toimivaa sahalaitosta, joista noin 50 % sijaitsi Englannissa. Vuonna 2011 hakattiin yhteensä 10,3 miljoonaa tonnia puuta, mikä on keskimäärin saman verran myös kuutioiksi muutettuna. (Forestry Commission 2013b.)

Taulukon 3 mukaan puuta toimitettiin sahalaitoksille vuonna 2011 5,9 miljoonaa tonnia, joka oli 60 % kaikesta hakatusta havupuusta. Tästä määrästä tuotettiin sahatavaraa 3,3 miljoonaa kuutiometriä, jossa kasvua edelliseen vuoteen oli 4 %. Puulevyteollisuudelle toimitettiin 1,4 miljoonaa tonnia puuta, jossa lisäystä edelliseen vuoteen oli 3 %, mutta puulevyjen tuotantolukujen pysyessä kuitenkin samalla tasolla. (Forestry Commission 2013b.)

<u>Metsäteollisuuden tuotanto vuonna 2011</u> <u>(muutos vuoteen 2010)</u>		
<u>Hakkuu määrä</u>	<u>2011</u>	<u>muutos</u>
Havupuu	9,9 milj. tn	(+ 6 %)
Lehtipuu	0,5 milj. tn	(+ 1 %)
Yhteensä	10,3 milj. tn	(+ 3 %)
<u>Puun toimitus</u>		
Sahateollisuus	5,9 milj. tn	(+ 4 %)
Puulevyteollisuus	1,4 milj. tn	(+ 3 %)
Sellu- ja paperiteollisuus	0,5 milj. tn	(+ 6 %)
Muut (bioenergia, polttopuu yms.)	2,5 milj. tn	(+ 14 %)
<u>Teollisuus tuotanto</u>		
Sahatavaraa	3,3 milj. m ³	(+ 6 %)
Puulevyjä	3,4 milj. m ³	(+/- 0 %)
Paperia ja kartonkia	4,3 milj. tn	(+ 1 %)

Taulukko 3. Metsäteollisuuden tuotanto vuonna 2011.

(Forestry Commission 2013b.)

Sellu- ja paperiteollisuudelle toimitettu puumäärä oli vain noin 10 % sahateollisuudelle toimitetusta puumäärästä. Tästä 0,5 miljoonasta tonnista puuta tuotettiin paperia ja kartonkia 4,3 miljoonaa tonnia, kuten taulukosta 3 on nähtävissä. 2,5 miljoonaa tonnia puuta käytettiin mm. bioenergiaksi ja polttopuiksi.

(Forestry Commission 2013b.)

2.3 Irlanti

Irlanti on yksi EU:n jäsenvaltioista ja sijaitsee Yhdistyneen kuningaskunnan länsipuolella (kuva 1). Irlanti käsittää Irlannin saaren lukuun ottamatta Pohjois-Irlantia, joka kuuluu Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Maan pinta-ala on noin 70 000 km², ja sen väkiluku on noin 4,5 miljoonaa. Aukkaista lähes kolmannes

asuu maan pääkaupungissa Dublinissa. Asutus keskittyy maan itä- ja eteläosaan länsiosan ollessa hyvin harvaan asuttua. Virallisina kielinä Irlannissa ovat iiri ja englanti. (Wikipedia 2013c.)

Maantieteellisesti Irlannin keskiosat ovat maatalousvaltaista alankoa mataline kukkuloineen, nummineen, suomaineen ja järvineen. Saaren halki kulkee matala vuoristo, joka yhtyy länsiosan rannikkovuoriin. Ne kohoavat paikoin yli tuhannen metrin korkeuteen. (FAO Country Report 2013b.)

2.3.1 Metsät

Teollisuuden suuri hiilen tarve alkoi 1600-luvulla ja johti siihen, että Irlannin metsät hävitettiin suurelta osin 1800-lukuun mennessä. Vuonna 1908 arvioitiin, että metsää olisi 1,5 % maan pinta-alasta, joka vastasi noin 125 000 hehtaaria. Tänä päivänä Irlannissa on metsää noin 10 % maan pinta-alasta, eli noin 697 000 hehtaaria, josta valtio omistaa yli 60 prosenttia. Taulukon 4 tiedot ovat peräisin kansallisen metsien inventointi ohjelmasta, joka toteutettiin Irlannissa vuosien 2004 - 2007 välisenä aikana. (Agriculture and Rual Development 2013b.)

<u>Metsävarat vuonna 2007</u>				
	1000 m³	%	Ha	%
Valtio	515 461	73,5	445 315	63,9
Yksityiset	185 633	26,5	251 685	36,1
Yht.	701 094	100	697 000	100

Taulukko 4. Irlannin metsävarat vuonna 2007.

(Agriculture and Rual Development 2013b.)

Irlanti on tällä hetkellä yksi vähiten metsäisistä maista Euroopassa. Maassa on toteutettu mittavaa metsien istutusohjelmaa jo 1930-luvulta lähtien. Silloin valtio kehitti tukijärjestelmän, jolla oli tarkoitus kannustaa yksityisiä maanomistajia istuttamaan puita. Tavoitteena oli saada nostettua metsien osuus 17 %:iin koko

maan pinta-alasta vuoteen 2030 mennessä. Jotta tämä saavutettaisiin, pitäisi istutusten määrää nostaa vuositasolla nykyisestä 6 000 hehtaarista 25 000 hehtaariin. (Agriculture and Rural Development 2013a.)

Irlannin metsistä noin 75 % on havupuuvaltaisia. Valtapuuna havupuista on sitkankuusi ja lehtipuista tammi, joka on hyvin yleinen koko Euroopassa. Tammi voi kasvaa jopa 30 metrin korkuiseksi ja elää yli 1000-vuotiaaksi. Myös koivu ja pyökki ovat yleisiä lehtipuita Irlannissa. Esimerkiksi tammi ja koivu yhdessä kattavat 18 % kaikista lehtipuista alueella. (FAO Country Report 2013b.)

2.3.2 Metsäteollisuus

Vuoden 2002 hakkuut olivat 2,71 milj. m³, mikä oli 6 % enemmän kuin edellisellä vuonna. Sahatavaran kokonaiskulutus oli vuonna 2002 yli 1,4 milj. m³, missä oli kasvua edelliseen vuoteen 1,2 milj. m³. Sahateollisuuden tuotanto on kasvanut viime vuosina. Kapasiteetin kasvu on lisännyt tukkipuun tarvetta. Lähes puolet tarvittavasta sahatavarasta tuodaan maahan. Maassa on noin 45 sahalaitosta, joista kymmenen suurinta työllistää yli 1 100 henkilöä.

(FAO Country Report 2013c.)

Irlanti on myös suhteellisen suuri puulevyjen tuottaja varsinkin lastu-, OSB- ja MDF-levyissä, mistä iso osa menee vientiin. Myös joulukuusien tuotanto ja bioenergia ovat yksi tärkeimmistä kasvavista aloista. Sellu- ja paperiteollisuus ovat myös hyötyneet kasvaneista harvennuspuumääristä, mikä on seurausta suurista metsänistutusmääristä. (FAO Country Report 2013c.)

3 Brittein saarten puukorjuuteknologia

3.1 Korjuumenetelmä

Maailmassa on pääsääntöisesti kaksi koneellista puunkorjuumenetelmää: kokorunkomenetelmä ja tavaralajimenetelmä, eli CTL-menetelmä (Cut-to-Length). Koneellisesti korjattavasta puusta maailmanlaajuisesti noin 60 % korjataan kokorunkomenetelmällä ja noin 40 % pohjoismaissa kehitetyllä tavaralajimenetelmällä (Ponsse 2013b.).

Metsäkonevalmistajien mukaan Brittein saarilla käytetään tavaralajimenetelmää, joka on käytössä myös Suomessa. Tavaralajimenetelmässä puun rungot katkotaan ennakkoon tiedossa olevan käyttötarkoituksen mukaisiksi tavaralajeiksi. Eri tavaralajeja ovat esimerkiksi sahatukki, sorvitukki, pikkutukki ja kuitupuu. Kukin tavaralaji pinotaan hakkuualueen läheisyyteen omiin pinoihin, josta tukkirekat kuljettavat kunkin tavaralajin omaan käyttökohteeseen. Tavaralajimenetelmässä käytettävät metsäkoneet ovat harvesteri ja kuormatraktori, jotka muodostavat koneketjun. Myös yhdistelmäkoneita on, mutta ne eivät ole saavuttaneet kovin suurta suosiota. (Ponsse 2013b.)

Kokorunkomenetelmässä katkotut puunrungot karsitaan metsässä ja kuljetetaan kokonaisina tehtaalle, jossa rungot katkotaan käyttötarpeeseen sopiviksi rungonoiksi, joita ovat esimerkiksi sahatukki ja kuitupuu. Kokorunkomenetelmässä käytettävät metsäkoneet ovat kaatokone, juontokone, karsimakone sekä katkomakone. (Ponsse 2013b.)

3.2 Tavaralajimenetelmässä käytettävät metsäkoneet

3.2.1 Harvesterit

Harvesteri eli hakkuukone koostuu metsätraktorista, joka on yleensä rengas- tai tela-alustainen, sekä nosturiin asennetusta harvesteripäästä. Harvesterit ovat yleensä runko-ohjattuja metsäkoneita, joissa moottori ja ohjaamo on sijoitettu koneen takaosaan ja nosturi sekä harvesteripää etuosaan. Harvesteripäällä kaadetaan, karsietaan, mitataan ja katkotaan puun rungot ennalta määrättyjen tavaralajien vaatimusten mukaisiksi. (Ponsse 2013b.)



Kuva 2. John Deere 1170E -harvesteri (John Deere 2013c.)

Harvestereita valmistetaan erikokoisina. Pienemmät harvesterit soveltuvat parhaiten pieniin ja erityishakkuisiin. Keskikokoiset harvesterit ovat monikäyttöisiä ja niitä käytetään niin harvennuksilla kuin uudistushakkuillakin. Suuret harvesterit soveltuvat kasvatus- ja uudistushakkuisiin. Myös harvesteripäitä on erilaisia käyttökohteen ja -tarkoituksen mukaisesti. (John Deere 2013b.)

3.2.2 Kuormatraktorit

Kuormatraktorit ovat runko-ohjattuna metsätraktoreita, joissa moottori ja hytti ovat koneen etuosassa ja puutavarakouralla varustettu nosturi sekä puiden kuormatila takana. (Wikipedia 2013d.)



Kuva 3. Komatsu 865 -kuormatraktori (Komatsu Forest 2013b.)

Kuormatraktori kuljettaa harvesterin eri tavaralajeiksi katkomat rungot hakkuualueelta tien varteen omiin tavaralajikohtaisiin pinoihin. Kuormatraktorien kantavuusluokka vaihtelee sen mukaan onko kone tarkoitettu harvennuksiin, uudistus-hakkuihin vai vaativiin käyttöolosuhteisiin. (Ponsse 2013c.)

4 Tavoite ja merkitys

4.1 Opinnäytetyön tausta ja tavoite

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä markkinaselvitys Brittein saarten metsäkonemarkkinoista Waratah OM Oy:lle. Markkinaselvitys perustui pääasiassa sähköpostitse lähetetyllä kyselyllä kerättyihin tietoihin. Kyselytutkimuksella saatuja tietoja täydennettiin sekundaarilähteistä kuten yritysten ja muiden tahojen Internet-sivustoilta ja www-dokumenteista saaduilla tiedoilla. Tutkimuksessa ei käytetty maksullista aineistoa vaan siinä pyrittiin saamaan mahdollisimman kattava aineisto ilmaisten sekundäärislähteiden ja tehdyn kyselytutkimuksen avulla.

Brittein saarten metsäkonemarkkinoita kartoittaneen kyselytutkimuksen tuloksia verrattiin Suomen metsäkonemarkkinoihin, jonka osalta tiedot kerättiin haastatteleamalla neljä tärkeintä suomalaista metsäkoneiden valmistajaa. Heille esitettiin samat kysymykset kuin sähköpostikyselynä Brittein saarten metsäkonevalmistajille, mutta kohdennettuna Suomen markkinoihin.

4.2 Tutkimuksen merkitys

Waratah OM Oy halusi ulkopuolisella markkinatutkimuksella selvittää kuinka tarkkoja tietoja voidaan kerätä kyselytutkimuksella ja sekundäärislähteistä. Tämän jälkeen yritys vertaa niitä omiin teetättämiinsä tutkimuksiin ja tekee tulosten perusteella päätökset jatkotoimenpiteistä.

Tutkimuksen tavoitteena oli saada tällä tavalla mahdollisimman laajasti tietoa Brittein saarten metsäkonemarkkinoista ja verrata niitä Suomen markkinoihin sekä saada aineistosta analysoitua markkinatietoa Waratah OM Oy:n käyttöön.

5 Toimintaympäristö

5.1 Waratah OM Oy

Vuonna 2003 Outokummun Metalli Oy ja John Deere Forestry Oy perustivat yhteisyritys Waratah OM Oy:n. Se on harvesteripäiden tuotekehitykseen, tuotetukseen ja valmistukseen erikoistunut yritys.

(Outokummun Metalli Oy & Waratah OM Oy 2013.)

Yrityksen harvesteripäät valmistetaan Outokummun Metalli Oy:n Sysmäjärven tehtaalla Outokummussa mekaanisesti täysin valmiiksi, minkä jälkeen Waratah OM Oy asentaa harvesteripäihin hydrauliiikan. Harvesteripäitä voidaan käyttää pyörä- tai tela-alustaisilla koneilla, jotka soveltuvat kulloiseenkin käyttötarkoitukseen. (Outokummun Metalli Oy & Waratah OM Oy 2013.)

5.2 Outokummun Metalli Oy

Outokummun Metalli Oy on perustettu vuonna 1980, jolloin alkoi tiivis yhteistyö Outokumpu Oy:n kanssa. Outokummun Metalli Oy suunnittelee, valmistaa ja asentaa kaivoksilla tarvittavaa laitteistoa. Vuonna 1984 Outokummun Metalli Oy hankki prosessorikouran tuoteoikeudet ja aloitti harvesteripäiden tuotekehityksen. Yrityksen tuotantotilat sijaitsevat Outokummussa, Pohjois-Karjalassa. Konserniin kuuluva ja kuudella paikkakunnalla toimiva Koneosapalvelu Oy toimittaa komponentteja, varaosia ja tarvikkeita muun muassa metsäkoneisiin. Yhtiön palveluksessa työskentelee noin 140 henkilöä. (Outokummun Metalli Oy 2013.)

Outokummun Metalli Oy on maailman suurin harvesteripäiden runkojen valmistaja yli 8000 valmistetun harvesteripään kokemuksella. Moderniin teknologiaan ja konekantaan panostava yhtiö hallitsee vaativiin kokonaisuusratkaisuihin perustuvan sarjatuotannon hankinnoista valmistukseen ja pintakäsittelystä kokoonpanoon sekä testaukseen. (Outokummun Metalli Oy 2013.)

5.3 John Deere Forestry Oy

John Deere Forestry Oy on John Deere -konsernin Suomen yhtiö, joka valmistaa metsäkoneita, harvestereita ja kuormatraktoreita Pohjoismaihin, Baltiaan ja Venäjälle. Yhtiön tuotantotilat sijaitsevat Joensuussa Pohjois-Karjalassa. Tehtaan yhteydessä sijaitsevat myös uudet huolto-, varaosa- ja myyntitilat.

(John Deere 2013a.)

John Deere on maailman suurin metsäkonevalmistaja. Yhtiön tarina on alkanut Yhdysvalloissa jo vuonna 1837 seppä ja keksijä John Deeren ideasta, joka auttoi viljelijöitä ja muutti maanviljelyn luonnetta lopullisesti. Tämä idea oli teräksinen aura. (John Deere 2013a.)

Nykyään John Deere on yksi maailman arvostetuimmista yrityksistä ja toimii yli 30 maassa. Sen tuotteisiin kuuluvat maatalouskoneet, maarakennus- ja metsäkoneet sekä nurmikonhoitokoneet. (John Deere 2013a.)

6 Tärkeimmät metsäkonevalmistajat

6.1 John Deere

Amerikkalainen John Deere on maailman suurin metsäkoneiden valmistaja. Yhtiö valmistaa pyörä- ja tela-alustaisia harvestereita sekä kuormatraktoreita. Sen pohjoismaiset tuotantolaitokset sijaitsevat Suomessa ja Ruotsissa. Suomeen John Deere tuli vuonna 2000, jolloin se osti Joensuussa toimineen Timberjack Oy:n ja perusti John Deere Forestry Oy. (John Deere 2013a.)

Pohjoismaissa ja Euroopassa käytetään pääasiassa yhtiön pyöräalustaisia harvestereita. Harvestereita valmistetaan keski- ja suureen kokoluokkaan. Keskikokoluokka soveltuu harvennuksiin ja päätehakkuisiin ja suurimmat harvesterit pääasiassa päätehakkuisiin. Harvestereihin on tarjolla useita erilaisia harvesteripäitä. Lisäksi valikoimissa on monta erilaista kuormatraktoria. (John Deere 2013a.)

6.2 Ponsse Oyj

Pohjois-Savossa, Vieremällä kotipaikkaansa pitävä Ponsse Oyj on perheyrittäjä ja yksi suurimmista metsäkonevalmistajista. Yhtiö on perustettu vuonna 1970. Sen mallistoon kuuluvat pyöräalustaiset harvesterit, joita on kaikkiin kokoluokkiin kevyistä kuusirenkaisista koneista aina raskaisiin kahdeksanrenkaisiin ja erilaisilla harvesteripäillä varustettuihin koneisiin. Lisäksi yhtiön valikoimiin kuuluvat mm. kuormatraktorit ja harvesteripäät. (Ponsse 2013a.)

6.3 Komatsu Forest

Japanilaisesta Komatsusta tuli metsäkonevalmistaja vuonna 2004, kun yhtiö osti Valmetin metsäkoneet. Komatsu Forest valmistaa Ruotsin Uumajan tehtaallaan pyöräalustaisia harvestereita, kuormatraktoreita ja harvesteripäitä Euroopan markkinoille. (Komatsu Forest 2013a.)

Yhtiö valmistaa myös Pohjois-Amerikassa lähinnä sikäläisille markkinoille tarkoitettuja tela-alustaisia metsäkoneita, jotka on suunniteltu rankkoihin olosuhteisiin, niin puuston kuin maastonkin puolesta. (Komatsu Forest 2013a.)

6.4 Logset Oy

Vaasan lähellä Koivulahdessa sijaitsevat Logset Oy:n tuotantolaitokset. Yhtiön metsäkoneiden valmistus alkoi 90-luvun alussa, jolloin se osti Oy Norcar Ab:n metsäkoneliiketoiminnan. Ensin yhtiö kehitti oman harvesteripään, ja vasta sen jälkeen tulivat mukaan kuormatraktorit ja harvesterit. Yhtiö valmistaa pyöräalustaisia harvestereita kaikkiin kokoluokkiin. Lisäksi yhtiö valmistaa kuormatraktoreita ja harvesteripäitä. (Logset 2013.)

6.5 Muut valmistajat

Niin Suomessa kuin ulkomaillakin on lukuisia metsäkoneiden valmistajia, mutta ruotsalainen Rottne Industri AB on yksi suosituimmista merkeistä John Deeren, Ponsen ja Komatsun jälkeen Brittein saarilla. Rottne Industri AB valmistaa pyörälustaisia metsäkoneita Etelä-Ruotsissa Rottnen kaupungissa. Mallistoon kuuluu niin kevyitä nelirenkaisia kuin järeitä kahdeksanrenkaisiakin harvestereita ja kuormatraktoreita. (Rottne 2013.)

Kanadalainen Tigercat valmistaa pääasiassa tela-alustaisia metsäkoneita Pohjois-Amerikan markkinoille. Brittein saarilla Tigercatin metsäkoneita käytetään jossain määrin maastollisesti vaikeimmilla alueilla. (Tigercat 2013.)

7 Tutkimuksessa käytetyt menetelmät

Brittein saarten harvesterimarkkinoista ei ollut tehty aikaisemmin julkisia tutkimuksia. Nyt toteutetussa tutkimuksessa keskityttiin hankkimaan tietoa metsäkonevalmistajista ja heidän markkinaosuuksista kyseisellä alueella. Lisäksi haluttiin selvittää markkinoiden nykytilanne ja siihen vaikuttavat asiat.

Tätä markkinaselvitystä lähdettiin aluksi tekemään vain kirjoituspöytä tutkimuksena. Hyvin nopeasti kuitenkin vahvistui se käsitys, ettei pelkkien sekundäärilähteiden pohjalta tutkimusta ollut mahdollista tehdä. Melkein kaikki tutkimuksessa mahdollisesti tarvittava materiaali oli maksullista. Maksullinen markkinatieto puolestaan rajattiin pois toimeksiantajan toiveesta jo tutkimuksen alkuvaiheessa. Niinpä kirjoituspöytä tutkimuksella kerätyllä sekundääritiedolla voitiin ainoastaan täydentää muulla tavoin hankittua tietoa.

Tämän jälkeen pohdittiin eri vaihtoehtoja tutkimuksen toteuttamiseksi. Päätettiin jatkaa valitsemalla kohderyhmä ja lähettää heille kysely sähköpostilla. Sähköpostikyselyn tuloksia verrattiin Suomen metsäkonemarkkinoilta kerättäviin vastaaviin tietoihin. Tämän jälkeen valittiin tärkeimmät metsäkonevalmistajat, joille tehtiin

samanlainen kysely, mutta Suomen markkinoista. Menetelmäksi valikoitui puhe-
linhaastattelu, koska kyseessä oli pieni joukko ja näin haluttiin varmistaa se, että
kaikki myös vastaavat kyselyyn. Lisäksi haastatteluiden aikana mahdollisesti esiin
nousevat mielenkiintoiset asiat, joita ei mahdollisesti olisi muuten saatu, puolsivat
puhelimitse tehtävää kyselyä.

8 Aineisto

8.1 Sähköpostikysely

Kyselyyn valittiin 17 eri vastaajaa (liite 1), joille lähetettiin kyselylomake sähkö-
postin liitteenä syyskuussa 2013. Vastaajiksi valittiin neljä eri metsäkonevalmista-
jaa, viisi jälleenmyyjää ja kolme metsäkoneyrittäjää. Lisäksi kysely lähetettiin
metsäkomissiolle kolmeen toimipaikkaan sekä kahteen metsätieteitä opettavaan
yliopistoon. Vastaajiksi valittujen henkilöiden yhteystiedot haettiin Internetistä ja
heille lähetettiin sähköpostin liitteenä kyselylomake. Kaikille valituille vastaajille
esitettiin samat kysymykset. Sähköpostiviestissä kerrottiin opinnäytetyönä tehtä-
västä tutkimuksesta ja pyydettiin ystävällisesti vastaamaan kyselyyn.

Sähköpostikyselyssä (liite 2) pyydettiin kertomaan tämän hetkisestä markkinati-
lanteesta ja ennustamaan, mihin suuntaan markkinat ovat heidän mielestään kehit-
tymässä lähitulevaisuudessa. Lisäksi kysyttiin metsäkoneiden markkinaosuuksista
ja markkinajohtajasta Brittein saarten alueella sekä sitä, miksi joku on saavuttanut
tämän aseman. Myös suosituinta harvesterimallia kysyttiin. Samalla pyydettiin
kertomaan alan haasteista ja mahdollisuuksista.

Kyselyyn vastasi lopulta kuuden eri yrityksen edustajat. Heistä kaksi edusti met-
säkonevalmistajia, kaksi koneiden jälleenmyyjä sekä kaksi muiden puukäsittely-
laitteiden ja harvesterikourien jälleenmyyjä. Kyselyn tietoja täydennettiin sekun-
däärilähteistä saaduilla tiedoilla.

8.2 Puhelinhaastattelu

Puhelinhaastattelulla pyrittiin vertailemaan Brittein saarten markkinoita Suomen markkinoihin. Haastattelu tehtiin lokakuussa 2013 neljän tärkeimmän metsäkonevalmistajan edustajalle. Haastattelu on vertailukelpoinen, koska kaikkien suurimpien metsäkonevalmistajien mallisto on ainakin julkisesti aivan sama Suomessa kuin Brittein saarilla.

Haastattelun kysymykset (liite 3) olivat samat, kuin Brittein saarille tehdyssä sähköpostikyselyssä, mutta muutettuna Suomen metsäkonemarkkinoita kartoittavaksi. Tutkimuksen kysymykset esitettiin valmistajien myynti- tai markkinointi henkilöille, joiden yhteystiedot haettiin yritysten kotisivuilta.

9 Tulokset

9.1 Brittein saarten metsäkonemarkkinat

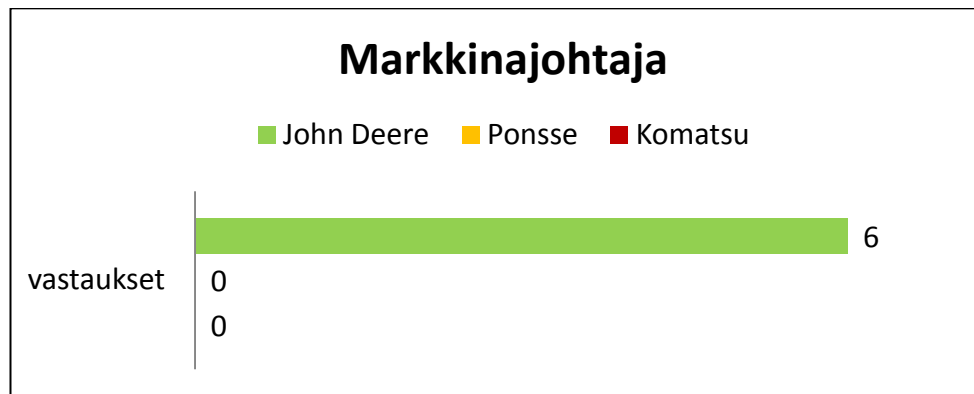
9.1.1 Markkinatilanne

Kyselyssä selvisi, että kaikilla toimijoilla on laman tai laskusuhdanteen vuoksi vaikeaa ja se on heikentänyt myyntiä. Tilanne on kuitenkin vielä parempi kuin vuonna 2008, jolloin myynti oli alimmillaan talouden maailmanlaajuisen notkahduksen takia.

Pienten yritysten toimintaa vaikeuttaa lisäksi kolmen isoimman toimijan: John Deeren, Komatsun ja Ponssen dominointi markkinoilla. Metsäkoneen hankinta on kallis investointi, johon kaikilla yrittäjillä ei haastavassa taloustilanteessa ole mahdollisuutta. Metsäteollisuus kuitenkin tarvitsee puuraaka-ainetta aina eikä puiden kaataminen metsäteollisuuden tarvitsemissa määrissä onnistu ilman harvestereita.

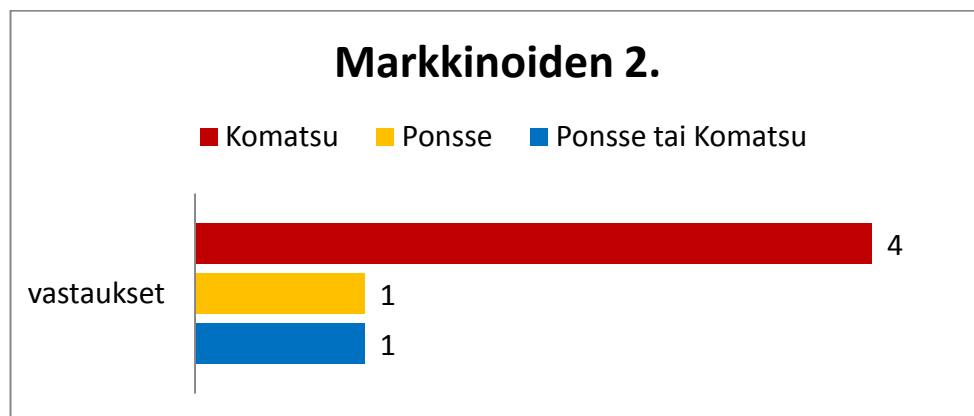
9.1.2 Markkinajohtaja Brittein saarilla

Käsittelen kyselyn tuloksia anonyymisti, koska yksi vastaajista edellytti sitä ennen kuin suostui kertomaan edustamansa yrityksen asemasta markkinoilla. Kyselyn perusteella kaikki vastaajat olivat yhtä mieltä siitä, että John Deere on markkinajohtaja Brittein saarilla (kuvio 1).

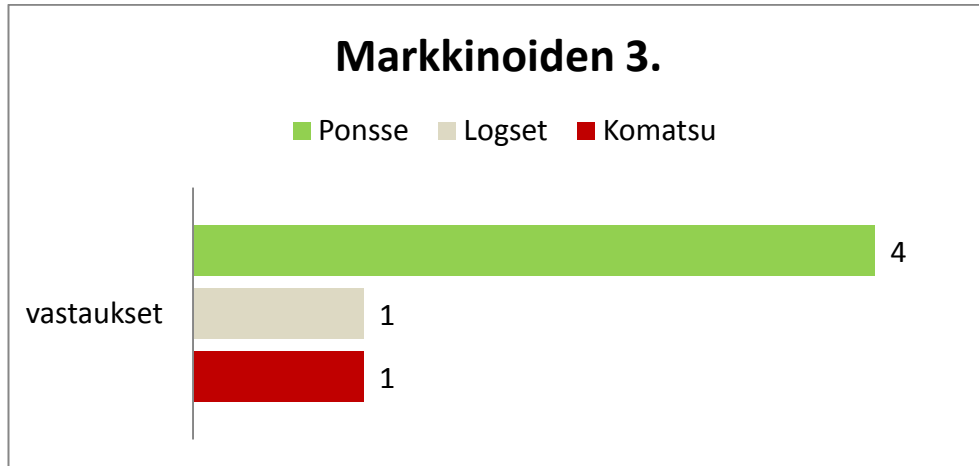


Kuvio 1. Markkinajohtaja.

Kysyttäessä markkinoiden toiseksi suurinta valmistajaa, vastaukset jakautuivat Komatsun ja Ponsse kesken. Neljä kuudesta vastaajasta oli sitä mieltä, että Komatsu on toiseksi suurin (kuvio 2) ja Ponsse kolmanneksi suurin (kuvio 3). Yhdessä vastauksessa Logset Oy oli määritelty kolmanneksi suurimmaksi metsäkonevalmistajaksi Brittein saarten markkinoilla.



Kuvio 2. Markkinoiden 2.

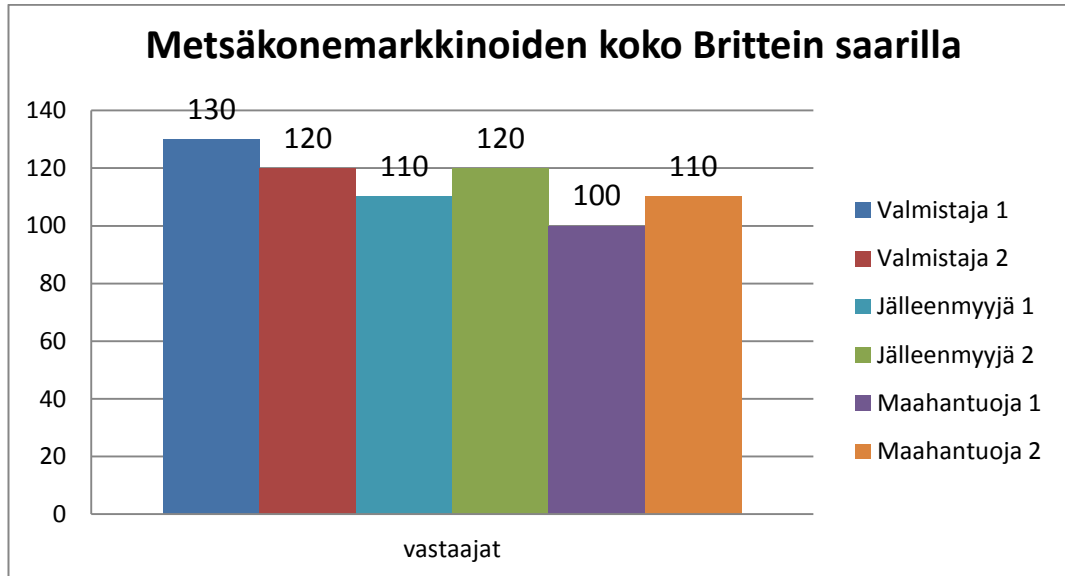


Kuvio 3. Markkinoiden 3.

Miksi John Deere on markkinajohtaja? Siihen ei kukaan kyselyyn vastanneista osannut antaa yksiselitteistä vastausta. Siihen lienee monta eri syytä. Maailman suurimman metsäkonevalmistajan myynti- ja huoltoverkosto on kattava. Vastaajien mukaan metsäkonemalleja on riittävästi, koneet ovat varsin kestäviä ja varustettavissa asiakkaan tarpeiden mukaan. Lisäksi asiakkaille tarjottavat kokonaispaketit, joihin kuuluu itse koneen lisäksi takuu, huolto ja takaisinosto-optio, ovat hinnaltaan kohtuullisella tasolla.

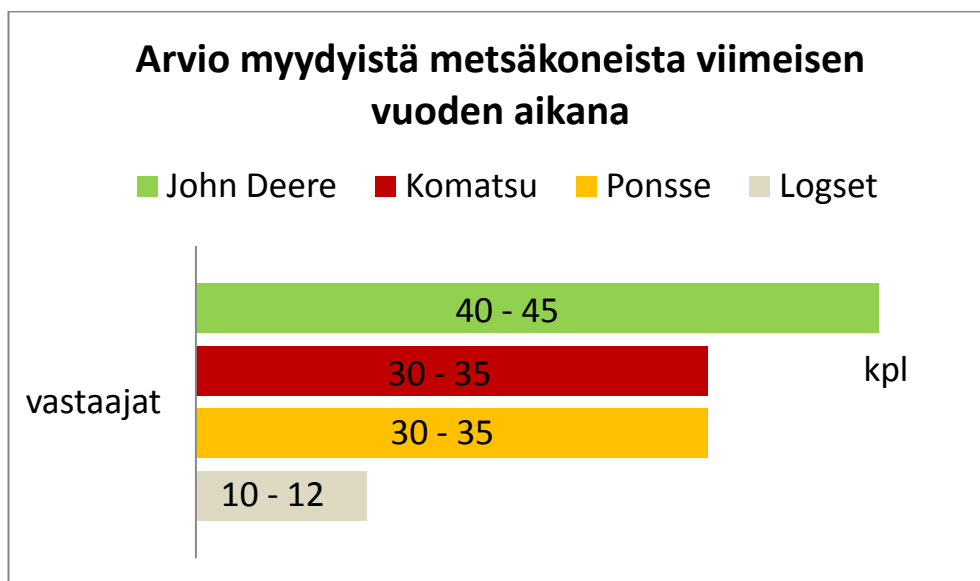
9.1.3 Metsäkonemarkkinoiden koko

Vastaajien arviot uusien metsäkoneiden myynnistä Britanniassa ja Irlannissa vaihtelivat 100–130 kpl:n välillä (kuvio 4). Irlannissa on noin 120 metsäkoneurakoitsijaa, joista valtaosalla on vain yksi harvesterin ja kuormatraktorin muodostama koneketju. Irlannin markkinat ovat syvemässä lamassa kuin Iso Britannian, minkä vuoksi valtaosa, eli 75 % – 80 % uusista metsäkoneista myydään Iso-Britanniassa.



Kuvio 4. Metsäkonemarkkinoiden koko Brittein saarilla.

Vastaajat arvioivat, että John Deere möisi noin 40–45 konetta vuodessa, Komatsu ja Ponsse noin 30–35 konetta ja Logset noin 10–12 konetta vuodessa (kuvio 5). Nämä luvut sisältävät kaikki valmistajien myymät metsäkoneet. Lisäksi muista metsäkonemerkeistä mainittiin Rottne, Gremo, Tigercat sekä Silvatec. Pelkkiä harvesteripäitä yritykset myyvät vuodessa noin 5–10 kpl. Suosituimmiksi harvesterimalleiksi vastaajat nimesivät Ponsse Ergon ja Foxin sekä Logset 8H:n.



Kuvio 5. Arvio myydyistä metsäkoneista viimeisen vuoden aikana.

Yksi merkittävä metsäkonevalmistaja kertoi heidän vuosimyyntinsä olevan tällä hetkellä noin 18 miljoonaa euroa. Vuonna 2014 he uskovat myynnin kasvavan jo noin 21 miljoonaan euroon.

Sama valmistaja ilmoitti, että heidän 8-pyöräisen peruskoneen 8 tunnin työpäivän keskituotanto on 55 tonnia pyöreää puuta Brittein saarilla. Nykyisillä käyttökuluilla ensimmäisen harvennuksen tienvarsihinnaksi tulee 21 € + alv/tn/koneketju, joka jakautuu 2/3-osalta harvesterin ja 1/3-osalta kuormatraktorin kesken.

9.1.4 Markkinoiden haasteet ja mahdollisuudet

Kyselyn mukaan pienet yritykset pyrkivät pärjäämään markkinoilla kehittämällä tuotteitaan. He kokevat kilpailun kolmen suurimman toimijan kanssa haastavana. Toiset keskittyvät enemmän varaosamyyntiin kuin koneiden myyntiin. Toiset taas panostavat tuotetukeen sekä varaosa- ja asiakaspalveluun pärjätäkseen kovassa kilpailussa. Kyselyssä selvisi myös, että huoli metsäkoneiden kuljettajien saataavuudesta tulevaisuudessa on suuri. Ala ei enää kiinnosta nuoria ja pätevien metsäkoneenkuljettajien löytäminen on jatkossa entistä haastavampaa.

Eräs suurista haasteista vastaajien mielestä varsinkin Irlannissa oli rahoituksen järjestäminen taloudellisen laskusuhdanteen aikana. Myös Yhdistyneiden kuningaskuntien puolella rahoituksen saaminen on vaikeampaa kuin aiemmin. Kun rahaa liikkuu entistä vähemmän ja yrityksillä on sitä vähemmän käytettävissään, niin silloin sijoitetaan mieluummin pienempiin ja halvempiin koneisiin vaikka hakuolosuhteet vaatisivatkin isompaa ja vahvempaa konetta.

Kyselyssä selvisi myös, että isot toimijat näkevät tulevaisuuden pienempiä valmistajia valoisampana, koska he uskovat koneiden menekin säilyvän hyvänä tulevaisuudessakin. Lähes kaikki kyselyyn vastanneet (80 prosenttia) olivat sitä mieltä, että lama hellittää vähitellen ja markkinat elpyvät, jolloin myyntikin nousee kasvuun.

9.2 Suomen metsäkonemarkkinat

9.2.1 Markkinatilanne

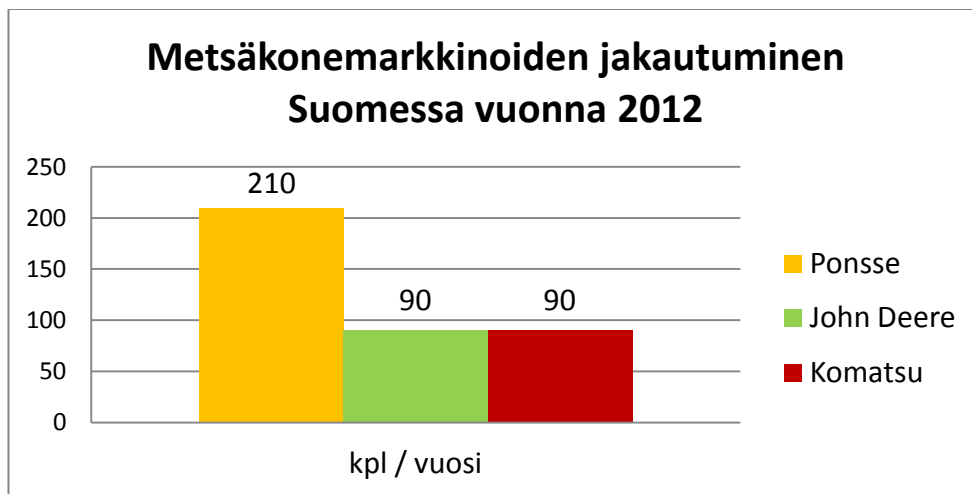
Puhelinhaastattelujen tulosten perusteella Suomessa myydään enemmän metsäkoneita kuin Brittein saarilla. Tämä selittyy yksinkertaisesti sillä, että Suomessa on enemmän metsää, mitä hakata. Vaikka metsäteollisuuden rakenne ja talouden suhdanteet muuttuvat, niin puuraaka-ainetta tarvitaan aina. Vaikka puuraaka-aineen jatkojalostus vähenee Suomessa, niin bioenergiatoimiala vastaavasti kasvaa.

Metsäkoneiden valmistajilta saaduista tiedoista käy ilmi, että Suomen ja Brittein saarten metsäkonemarkkinat ovat suhteellisen vakaat nykyään. Pientä aaltoliikettä toki on, mutta mitään isoja laskuja tai nousuja ei ole ollut viime vuosina. Pahin notkahdus oli vuoden 2008 jälkeen, jolloin talous kääntyi nopeasti alamäkeen. Se vaikutti metsäkoneiden myyntiin varsinkin vuoden 2009 aikana (kuvio 8). Sen jälkeen markkinat ovat elpyneet mutta eivät kuitenkaan yllä vielä huippuvuosien lukemiin.

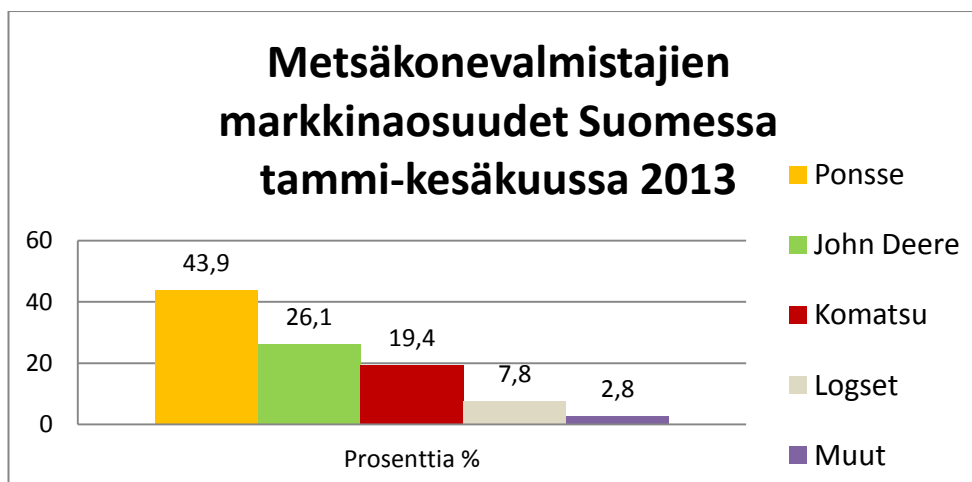
Metsäkoneen ostaminen on iso investointi. Erään valmistajan mukaan 8-renkainen perusharvesteri maksaa 390 000 euroa ilman arvonlisäveroa. Niin Suomen kuin Brittein saartenkin rahoittajat edellyttävät suuruudeltaan noin puolta koneen hankintahinnasta omarahoitusosuutena. Rahoitusvaikeudet viivästyttävät konehankinta ja samalla konekanta vanhenee. Tämä näkyy varsinkin vaihtokonekaupassa. Vaihtoon tulevat koneet ovat entistä vanhempia ja niillä on enemmän käyttötunteja kuin aiemmin. Uudet mallit piristävät valmistajien mukaan metsäkoneiden myyntiä.

9.2.2 Markkinajohtaja Suomessa

Kaikkien kyselyyn vastanneet valmistajien edustajien mukaan Ponsse Oyj on markkinajohtaja Suomessa noin 50 % markkinaosuudella (kuviot 6 ja 7). Kuvioiden 6 ja 7 tiedot perustuvat valmistajilta saatuihin taulukoihin. Markkinoiden toisesta tilasta ovat vuosien saatossa kilpailleet John Deere Forestry Oy ja Komatsu Forest Oy. Näiden markkinaosuudet ovat vaihdelleet viime vuosina 25–35 %:n välillä kokonaismarkkinoista. Tällä hetkellä John Deeren Forestry Oy markkinaosuus on toiseksi suurin ja Komatsun Forest Oy kolmanneksi suurin (kuvio 7). Kaikkien muiden valmistajien markkinaosuus Suomen markkinoista on noin 6 %.



Kuvio 6. Metsäkonemarkkinoiden jakautuminen Suomessa vuonna 2012.



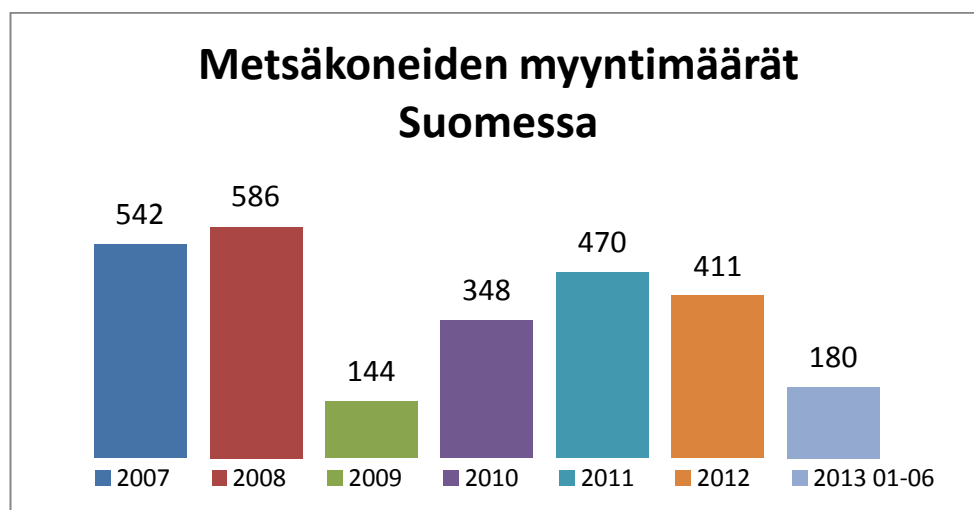
Kuvio 7. Metsäkonevalmistajien markkinaosuudet Suomessa tammi-kesäkuussa 2013.

Brittein saarilla markkinajohtaja on John Deere, Ponsseen ollessa kolmantena (kuvio 1 ja 2). Suomessa Ponsse on markkinajohtaja ja John Deere toinen vuoden 2013 alkupuolella (kuvio 7). Näin markkinaosuudet voivat vaihdella eri puolilla maapalloa, mihin vaikuttaa vastaajien mielestä se, kuinka koneet soveltuvat paikallisiin olosuhteisiin sekä se, millaisia korjuumenetelmiä käytetään.

Myös uusien koneiden yhteydessä myytävät lisäpaketit, jotka sisältävät mm. takuun, huollon, takaisinosto-option ja koulutuksen määrittelevät suurta osaa kone-myyntistä ja sen jakautumisesta valmistajien kesken.

9.2.3 Metsäkonemarkkinoiden koko

Metsäkoneiden vuosittainen myyntimäärä Suomessa on viimeisten vuosien ajan ollut noin 400 metsäkoneetta vuodessa (kuvio 8). Kuvion 8 tiedot perustuvat valmistajilta saatuihin tietoihin. Brittein saarilla vastaava luku on noin 130 konetta (kuvio 4). Kuvioista 8 on myös hyvin nähtävissä talouden suuri notkahdus vuonna 2008, mikä vaikutti metsäkoneiden myyntiin merkittävästi vuonna 2009. Kuvion 8 tiedot perustuvat valmistajilta saatuihin taulukoihin ja vuoden 2013 osalta on käytössä vain tammi-kesäkuun tilastot.



Kuvio 8. Metsäkoneiden myyntimäärät Suomessa.

Vastaajien mukaan Irlannissa vuonna 2008 alkanut talouden notkahdus näkyy hyvin voimakkaasti edelleenkin. Metsäkoneyrittäjillä on vaikeuksia saada rahoitusta uusille koneille. Kyselyissä kävi ilmi mm. se, että pankit vaativat vähintään 50 prosentin omarahoitusosuutta ennen kuin myöntävät rahoituksen. Sama käytäntö tuntuu olevan hyvin yleinen myös Suomessa. Valmistajat ennustavat metsäkoneiden markkinoiden Suomessa ja Brittein saarilla lähitulevaisuudessa pysyvän ennallaan tai laskevan hieman.

Tämä selittää Brittein saarten nykyistä suuntausta, jossa koneinvestoinnit ovat aikaisempaa pienempiä. Kyselyn tulosten mukaan taloudellinen laskusuhdanne vaikuttaa niin, että metsäkoneyrittäjät hankkivat pienempiä ja halvempia koneita vaikka olosuhteet vaatisivatkin järeämpää kalustoa. Myös jo olemassa olevia koneita pidetään pitempään, koska uuden koneen hankkimiseen ei ole taloudellisia resursseja.

9.2.4 Markkinoiden haasteet ja mahdollisuudet

Yhdeksi haasteeksi valmistajat nimeävät vanhentuvan konekannan, mikä näkyy vaihtokoneiden ikääntymisenä ja käyttötuntien kasvuna. Tämä niin kuin moni muukin asia on kiinni talouden suhdanteista – laskusuhdanne vaikeuttaa rahoituksen järjestymistä. Tämä näkyy vastaajien mukaan myös metsäkoneyrittäjien menestymisen kahtiajakona. Toiset pärjäävät taloudellisesti todella hyvin ja toiset sinnittelevät melkein pä kädestä suuhun.

Valmistajien mukaan uusien mallien tulo markkinoille piristää myyntiä. Myös Kemijärvelle tulossa olevan uuden sahan odotetaan tuovan Pohjois-Suomen metsäkoneyrittäjille taloudellisia mahdollisuuksia uusia konekantaansa, kun hakkuumäärät lisääntyvät.

Kotimaassa valmistajat pitävät haasteena myös talouden vaikeaa ennustettavuutta. Metsäyhtiöt ovat viime vuosina hyvin lyhyellä varoitusajalla reagoineet suhdanteisiin muuttamalla omia puunhankintamääriään, mikä omalta osaltaan on luonut

epävakautta alalle. Yrittäjien tulot seuraavat hakkuumääriä, jotka puolestaan ovat riippuvaisia metsäyhtiöiden puun tarpeesta. Metsäkoneyrittäjiltä vaaditaan rohkeutta tehdä koneinvestointeja tilanteessa, jossa tulevaisuudesta ei ole takeita.

10 Pohdinta ja työn luotettavuus

Kyselyiden otokset ovat pieniä ja tulokset pääasiassa suuntaa-antavia. Selvityksen perusteella voidaan kuitenkin todeta niin Suomen kuin Brittein saarten markkinajohtaja. Kohderyhmät valittiin Brittein saarilla siten, että pienelläkin otantajoukolla oli mahdollista saada suuntaa-antavia tietoja markkinoista ja markkinajohtajasta, mitkä olivat tämän opinnäytetyön ensisijaiset tavoitteet. Kohderyhmien valinta oli mielestäni onnistunut, koska vastaajilla oli hyvät edellytykset vastata koko markkina-aluetta koskeviin kysymyksiin.

Kotimaan markkinoista valmistajat antoivat tarkkaa tietoa, joka perustui rekisteröityihin koneisiin. Tästä syystä kotimaan markkinat ovat huomattavasti avoimempia kuin Brittein saarilla, jossa ei ainakaan vastaajien mukaan ollut käytettävissä samanlaista tietoa. Brittein saarilta ei siis vastaavaa tilastotietoa ollut saatavilla vaan päätelmät ovat arvioita. Kaikkien vastanneiden antamat tiedot olivat kuitenkin niin samansuuntaisia, että niitä voitiin hyödyntää tässä selvitystyössä.

Brittein saarilla kaikkien metsäkonevalmistajien tilanne on laman vuoksi vaikea. Erityisesti laskusuhde on heikentänyt yritysten toimintaedellytyksiä ja laskenut myyntiä. Lisäksi kolme suurinta toimijaa John Deere Forestry, Komatsu Forest ja Ponsse dominoivat metsäkonemarkkinoita, mikä vaikeuttaa pienempien yritysten toimintaa. Tilanne on kuitenkin parantunut koko ajan vuodesta 2009. Silloin metsäkoneiden vuosittaiset myyntimäärät olivat alimmillaan vuonna 2008 tapahtuneen nopean talouden taantumisen vuoksi. Suurimmilla toimijoilla on kuitenkin kyky pitää itsensä hengissä vaikeinkin aikoina. Ne näkevät alan tulevaisuuden valoisampana kuin pienet toimijat ja luottavat siihen, että metsäkoneille on käyt-

töä jatkossakin. Metsäpinta-alan kasvu ja puunkäytön lisääntyminen vahvistavat tulevaisuudenuskoa ja vähentävät jatkossa ulkomailta tuotavaa puuta.

Maailman suurin metsäkonevalmistaja John Deere on markkinajohtaja Brittein saarilla ja tulee tulevaisuudessa varmasti taistelemaan tiukasti markkinajohtajuudesta Komatsun ja Ponsseen kanssa. Suomessa John Deere Forestry on ollut viime vuosina suurin piirtein samoissa myyntimäärissä Komatsun kanssa. Ponsse on ollut markkinajohtaja. Markkinajohtajuuden Brittein saarilla saa se toimija, joka pystyy valmistamaan tarpeeksi kestäviä koneita vaativiin olosuhteisiin sekä osaa yhdistää tuotteen ja lisäpalvelut kattavaksi kokonaispaketiksi, johon sisältää koneen lisäksi mm. takuun, huollon, koulutuksen, vakuutukset ja takaisinostooption.

Brittein saarilla on samantyyppisiä ongelmia kuin Suomessa. Ammattitaitoisten metsäkoneen kuljettajien löytäminen on haasteellista, koska metsäala ei kiinnosta enää nuoria enää entisessä määrin ja alalle hakeutuu vuosi vuodelta entistä vähemmän opiskelijoita. Toisena ongelmana on jo aikaisemmin mainittu kiristynyt talous ja vaikeudet saada rahoitusta koneinvestointeihin.

Suomessa Ponsse Oyj on valmistajien mukaan dominoinut viime vuosina metsäkonemarkkinoita. Yritys esitteli uuden harvesterimallin viimeksi kesällä 2013 ja sen odotetaan nousevan yrityksen myydyimmäksi malliksi. Muidenkin valmistajien on vastattava tähän, mikäli ne haluavat parantaa markkina-asemiaan. Tosin yksi valmistajan edustaja ilmoitti, että heillä ei ole tarkoituskaan nostaa markkina-asemaansa, vaan nykyinen taso riittää. Näin he saavat palveltua asiakkaitaan mahdollisimman hyvin.

Toimeksiantajan tarkoituksena on verrata tämän opinnäytetyön tuloksia aikaisempiin tutkimuksiin, joita he ovat teettäneet. Yksi mahdollinen jatkotutkimuskohde voisi olla Brittein saarten metsäkoneyrittäjille suunnattu tutkimus, jossa pohdittaisiin sitä, kuinka metsäkoneiden ominaisuuksia voitaisiin parantaa vastaamaan paremmin paikallisia, vaativia olosuhteita.

Eri valmistajat ovat varmasti vuosien aikana saaneet palautetta heidän omilta asiakkailtaan. Tämän jatkotutkimusidean kohteena olisivat kaikki metsäkoneyrittäjät, jolloin myös muiden valmistajien koneita käyttäviltä yrittäjiltä olisi mahdollista saada tutkimuksella arvokasta tietoa.

Lähteet

- Agriculture and Rual Development. 2013a.
<http://www.agriculture.gov.ie/media/migration/forestry/forests-service-general-information/about-the-forests-service/Irish-Forestry-A-brief-history-2008-10.pdf>. 3.11.2013
- Agriculture and Rual Development 2013b.
<http://www.agriculture.gov.ie/nfi/national-forest-inventory-results-data/> 19.11.2013
- CIA, Ireland 2013. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ei.html> 2.9.2013
- CIA, United Kingdom 2013.
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/uk.html> 2.9.2013
- Dave Power Plant Ltd 2013.
<http://www.davepowerplant.com/forestry-machinery/> 9.10.2013
- Euroopan unioni 2013a. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/united-kingdom/index_fi.htm 3.11.2013
- Euroopan unioni 2013b. http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/ireland/index_fi.htm 3.11.2013
- Fao Country Report 2013a.
<http://www.fao.org/forestry/country/18314/en/gbr/> 2.10.2013
- FAO Country Report 2013b.
<http://www.fao.org/docrep/013/al534E/al534E.pdf> 3.11.2013
- FAO Country Report 2013c.
<http://www.fao.org/forestry/country/57478/en/irl/> 10.10.2013
- Foreca 2013. http://www.foreca.fi/United_Kingdom/Dover/map/symb 22.11.2013
- Forestry Commission 2013a.
<http://www.forestry.gov.uk/website/forstats2013.nsf/LUContents/4140C187A4F725E6802573610030EFB8> 3.11.2013
- Forestry Commission 2013b.
[http://www.forestry.gov.uk/pdf/ForestryStatistics2012.pdf/\\$FILE/ForestryStatistics2012.pdf](http://www.forestry.gov.uk/pdf/ForestryStatistics2012.pdf/$FILE/ForestryStatistics2012.pdf) 18.11.2013
- Jas P Wilson 2013. <http://www.jaspwilson.co.uk/en/forestry-harvesters-forwarders> 8.10.2013
- Jim Wilmer And Sons 2013. <http://www.jimwilmerandsons.co.uk/> 9.10.2013

- John Deere 2013a.
http://www.deere.fi/wps/dcom/fi_FI/our_company/about_us/about_us.page? 29.10.2013
- John Deere 2013b.
http://www.deere.fi/wps/dcom/fi_FI/products/equipment/wheeled_harvesters/wheeled_harvesters.page?
18.11.2013
- John Deere 2013c.
http://www.deere.fi/wps/dcom/fi_FI/products/equipment/wheeled_harvesters/1170e/1170e.page 18.11.2013
- Komatsu Forest 2013a.
<http://www.komatsuforest.fi/default.aspx?id=54631&pid=0&rootID=54631> 29.10.2013
- Komatsu Forest 2013b.
<http://www.komatsuforest.com/default.aspx?id=74856&productId=74854> 18.11.2013
- Logset 2013. <http://www.logset.fi> 29.10.2013
- Mascus 2013. <http://www.mascus.co.uk/forestry> 9.10.2013
- Outokummun Metalli Oy & Waratah OM Oy 2013.
http://www.outokummunmetalli.fi/yritys_waratah.php
29.8.2013
- Outokummun Metalli Oy 2013.
<http://www.outokummunmetalli.fi/index.php> 27.8.2013
- Ponsse 2013a. <http://www.ponsse.com/fi> 29.10.2013
- Ponsse 2013b.
http://www.ponsse.com/fi/ponsse/toimiala/tavaralajimen_etelma 18.11.2013
- Ponsse 2013c. <http://www.ponsse.com/fi/tuotteet/kuormatraktorit>
18.11.2013
- Rottne 2013. <http://www.rottnet.com/en/> 29.10.2013
- Tigercat 2013. <http://www.tigercat.com/index.php/Models-Overview/forestry-equipment.html> 29.10.2013
- Tilastokeskus 2013.
http://www.stat.fi/tup/tietoaika/tilaajat/ta_01_03_metsat.html 3.11.2013
- Treetop Forestry Ltd 2013.
<http://www.treetopforestry.co.uk/machinery.html>
9.10.2013
- Waratah 2013. <http://en-ru.waratah.net/home.html> 27.8.2013
- Wikipedia 2013a. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Britteinsaaret>
21.10.2013
- Wikipedia 2013b.
http://fi.wikipedia.org/wiki/Yhdistynyt_kuningaskunta
3.11.2013
- Wikipedia 2013c. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Irlanti> 3.11.2013
- Wikipedia 2013d. <http://fi.wikipedia.org/wiki/Kuormatraktori>
18.11.2013
- Worrell Harvesting Ltd 2013.
<http://www.worrellharvesting.ie/index.html> 9.10.2013

Sähköpostikyselyyn valitut vastaajat Brittein saarilla

Metsäkonevalmistajat:

- John Deere Ltd (UK & Ireland)
- Ponsse UK Ltd
- Komatsu Forest Ltd (UK & Ireland)
- Logset Ltd (UK & Ireland)

Jälleenmyyjät:

- Dave Power Plant Ltd (Ireland)
 - Ponsse, Silvatec, Fors MW
- Jas P Wilson (UK)
 - Rottne, Keto, SP
- Mascus (UK & Ireland)
 - käytetyt koneet
- Caledonian Foresry Service Ltd (UK)
 - Kesla, Foresteri, Loadmaster

Jälleenmyyjä / metsäkoneyrittäjä:

- Treetop Forestry Ltd
 - Tigercat, Log Max, GB Ltd

Metsäkoneyrittäjä:

- Jim Wilmer & Sons Timber Harvesting Ltd (UK)
 - yli 60 metsäkonetta
- Worrell Harvesting Ltd (Ireland)

Muut:

- Forestry Commission (England, Scotland, Wales)
- University of the Highlands and Islands, Inverness (UK)
 - John Christison, Lecturer in Forestry
- University of Limerick, Limerick (Ireland)
 - Dr Murt Redington, Wood science

Great-Britain and Ireland's timber harvesting markets

Company name:

Respondent:

Position in company:

1. What is the current market situation in the timber harvesting markets of Great-Britain and Ireland?
2. Who is the market leader?
3. Who is second on the market?
4. Who is third on the market?
3. How do you see the future of the market – what kind of threats or possibilities will there be on the markets?
4. What is the most popular harvester model used by your company / what is the most sold model and why?
5. What is the size of the timber harvester markets pcs / £ / year?
6. Please describe what kind of challenges and possibilities you think there are in Great-Britain's and Ireland's timber harvester market?
7. Arguments / open comments

Kysymykset metsäkonevalmistajille Suomessa

Valmistaja:

Yhteyshenkilö:

Asema yrityksessä:

Yhteystiedot:

Millaisena näette tällä hetkellä markkinatilanteen metsäkonemarkkinoilla?

Mikä valmistaja on mielestänne markkinajohtaja?

Mikä valmistaja on mielestänne toinen markkinoilla?

Mikä valmistaja on mielestänne kolmas markkinoilla?

Mitkä ovat edellä mainittujen valmistajien markkinaosuudet (kpl / % / €)

Metsäkonemarkkinoiden koko (kpl / € / vuosi)

Suosituin harvesterimalli?

Mitkä ovat markkinoiden haasteet ja mahdollisuudet Suomessa?

Mihin suuntaan arvioisitte markkinoiden olevan menossa?